

KLINIČNO USPOSABLJANJE NA PODROČJU ZDRAVSTVENE NEGE

izr. prof. dr. Brigita Skela Savič

Sedina Kalender Smajlovič, mag. zdr. neg., pred.

Sanela Pivač, mag. zdr. neg., pred.

- Področje izobraževanja v zdravstveni negi na ravni Evropske unije (EU) ureja Direktiva 2013/55/EU Evropskega parlamenta in sveta, ki je bila sprejeta 20. novembra 2013 in je nadomestila Direktivo 2005/36/EC (Skela Savič et al., 2015).
- Področje izobraževanja v zdravstveni negi usmerjajo tudi mednarodna združenja kot so International Council of Nurse (ICN), Svetovna zdravstvena organizacija za področje Evrope (WHO for Europe), European Federation of Nurses (EFN), European federation of nurse educators (FINE), idr.
- **Razvoj nacionalnih smernic za izobraževanje v zdravstveni negi.**

KLINIČNO USPOSABLJANJE

- Klinično usposabljanje je pomemben in obvezen del izobraževanja za pridobivanje in razvijanje specifičnih kompetenc zdravstvene nege (Ramšak Pajk, 2008).
- Učenje v kliničnem okolju predstavlja edino možnost za profesionalni razvoj študentov zdravstvene nege (Lorber, Donik, 2009).
- Klinično usposabljanje - del formalnega izobraževanja za poklic diplomirane medicinske sestre/diplomiranega zdravstvenika.
- Obsega 50% študijskega programa (2300 ur) ter se izvaja v vseh letnikih študijskega programa prve stopnje Zdravstvena nega (EU direktiva za regulirane poklice, Bolonjska prenova).
- Poteka v različnih zdravstvenih, socialnovarstvenih in drugih zavodih, ki imajo status učne baze, pridobljen pri Ministrstvu za zdravje Republike Slovenije in so pripravljeni sodelovati s FZJ (pogodba).

ORGANIZACIJSKI NAČRT KLINIČNEGA USPOSABLJANJA

- Propedevtični program za študente, ki nimajo srednje zdravstvene šole
- Kabinetne vaje – usposabljanje v simuliranih pogojih, pod vodstvom visokošolskih učiteljev s področja zdravstvene nege, skupine 10 študentov, uspešno opravljen teoretični in praktični preizkus je pogoj za pristop na klinično usposabljanje. **Predstavljajo učenje temeljnih praktičnih veščin, standardov aktivnosti zdravstvene nege in medicinsko - tehničnih posegov.**

KLINIČNO USPOSABLJANJE

- Klinično usposabljanje v skupinah (8 – 10 študentov).
- Razpored kliničnega usposabljanja je pripravljen že v juliju, študenti se vpišejo v skupine.
- Kakovostna izvedba kliničnega usposabljanja in visoko zastavljeni cilji na področju povezovanja teorije s prakso so ključni elementi za doseganje kompetenc.
- Klinično usposabljanje vodijo in koordinirajo habilitirani visokošolski učitelji in visokošolski sodelavci, pri izvajanju sodelujejo habilitirani strokovni sodelavci in klinični mentorji iz učnih baz, ki jih FZJ kontinuirano izobražuje in usposablja za izvajanje kliničnega mentorstva.

DOKUMENTACIJA KLINIČNEGA USPOSABLJANJA

- Napotitev preko študentsko – informacijskega sistema
- Zbornik dokumentacije za klinično usposabljanje (klinična praksa, izbirno klinično usposabljanje)
- Kompetence
- Obrazec za vodenje odklonov
- Koordinacijski sestanki : novosti, zadovoljstvo s KU

KAZALNIKI KLINIČNEGA USPOSABLJANJA

Kazalniki	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Število učnih baz	15	16	19	19	19
Število kliničnih mentorjev	278	471	522	527	577
Število mest za klinično usposabljanje	251	255	260	275	275
Število raziskovalnih projektov v povezavi z učno bazo	5	5	5	5	5

KAZALNIKI KLINIČNEGA USPOSABLJANJA

- Vsakoletno anketiranje študentov o zadovoljstvu s kliničnim usposabljanjem in učnimi bazami
- Vsakoletno anketiranje kliničnih mentorjev o organizaciji kliničnega usposabljanja in o zadovoljstvu s pedagoškim delom s študenti
- Vsakoletno priznanje učni bazi
- Naj mentor po izboru študentov
- Krog evalvacije: povezava med analizo, evalvacijo, ukrepi, obravnava na organih FZJ, usmeritve Komisije za kakovost in evalvacije, Senata FZJ, kateder, priprava preventivnih, korektivnih ukrepov, predlogov izboljšav, predstavitev rezultatov anketiranja na Šoli za klinične mentorje

IZBIRNO KLINIČNO USPOSABLJANJE

- Del klinične prakse predstavlja tudi izbirno klinično usposabljanje, ki se izvaja po zaključku študijskih obveznosti v 2. in 3. letniku rednega in izrednega študija.
- Študent sam izbere učno bazo iz seznama učnih baz, s katerimi ima FZJ dogovor o sodelovanju.
- Izbirno klinično usposabljanje je namenjeno utrjevanju in poglobljanju znanja, pridobljenega preko študijskega leta.

MODELI MENTORSTVA

- 80% mentorstvo izvaja mentor FZJ, 20% klinični mentor v učni bazi,
- 30% mentorstvo izvaja mentor FZJ, 70% klinični mentor v učni bazi;
- 100% mentorstvo izvaja klinični mentor v učni bazi.

- Zagotavljanje kakovosti mentorskega procesa v zdravstveni negi spada med poglavitno nalogo visokega šolstva, kot tudi delodajalcev s področja zdravstva (National Nursing Research Unit (2014)).
- Nursing and Midwifery Council (2008) ima zastavljene standarde na področju priprave kliničnih mentorjev, udeležbe kliničnih mentorjev na šolah mentorstva in na strokovnem posodabljanju znanja za delo s študenti zdravstvene nege.

- Mentorstvo predstavlja dodatno odgovornost zaposlenih medicinskih sester, od katerih se pričakuje znanje, strokovnost, profesionalna kompetentnost in zrelost.
- Vloga kliničnega mentorja je usmerjena v doseganje potrebnih kompetenc študenta zdravstvene nege s ciljem zagotavljanja kakovosti in varnosti kliničnega usposabljanja.
- Za učinkovito učenje in poučevanje v kliničnem okolju je pomemben poudarek na odnosu med mentorjem in študentom zdravstvene nege (Warren, 2010).
- Učinkovito mentorstvo omogoča študentom zdravstvene nege ojačiti njihovo osebno in profesionalno podobo, s tem pa dopolnjujejo svoje znanje in sposobnosti, ki so potrebne za kompetentnega izvajalca zdravstvene nege (Dadge, Casey, 2009).

ZAKLJUČEK

- Klinično usposabljanje je proces, ki podpira študenta pri njegovem usposabljanju za poklic z namenom razvoja ustreznih kompetenc, ki mu bodo omogočale učinkovito, neodvisno in odgovorno delovanje v svoji stroki.
- Cilj kakovosti v procesu kliničnega usposabljanja je doseganje predmetno – specifičnih kompetenc v zdravstveni negi.
- Poleg motivacije s strani študentov zdravstvene nege je za doseganje kakovostnega učnega okolja pomembno izpolnjevanje določenih zahtev, kot so npr. ustrezna strokovna usposobljenost kliničnih mentorjev za pedagoško delo s študenti, glede na področja mentorskega dela.

LITERATURA

- Dadge, J., Casey, D. 2009. Supporting Mentors in Clinical Practice. *Paediatric Nurse*. 21(10), pp 35-7.
- Lorber, M., Donik, B. Učenje v kliničnem okolju – pomemben del izobraževanja v zdravstveni negi. In: Majcen Dvoršak, S., Kvas, A., Kaučič, B. M., Železnik D, Klemenc D, eds. *Medicinske sestre in babice – znanje je naša moč: zbornik prispevkov z recenzijo* [CD ROM], Ljubljana, 11.-13. maj 2009. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije; 2009.
- National Nursing Research Unit. 2014. *Sustaining and assuring the quality of student nurse mentorship: what are the challenges?* Dostopno na: <https://www.kcl.ac.uk/nursing/research/nuru/policy/By-Issue-Number/Policy-Issue-43.pdf>
- Nursing and Midwifery Council. 2008. *Standards to support learning and assessment in practice*. NMC. Dostopno na: <http://www.nmc.org.uk/standards/additional-standards/standards-to-support-learning-and-assessment-in-practice/>.
- Ramšak Pajk, J. Mentorstvo s perspektive mentorja in študenta. In: Skela Savič B, Kaučič B M, Ramšak Pajk J, eds. *Teorija, raziskovanje in praksa – trije stebri, na katerih temelji sodobna zdravstvena nega: zbornik predavanj z recenzijo – 1. mednarodna znanstvena konferenca; 2008 Sept 25 – 26; Bled, Slovenija*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego Jesenice.
- Savič, S. Hvalič Touzery & S. Kalender Smajlovič, eds. 9. Šola za klinične mentorje: zbornik predavanj. Jesenice, 17. september 2015. Jesenice: Fakulteta za Zdravstvo Jesenice, pp. 49-57.
- Warren, D., 2010. Facilitating pre-registration nurse learning: a mentor approach. *British Journal of Nursing*. 19(21), pp. 1364-1367.

HVALA ZA POZORNOST